

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 290/2024-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co/105/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co/105/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v odvolacom konaní vo veci vedenej pred Okresným súdom Malacky pod sp. zn. 31C/138/2017 konal bez zbytočných priťahov.
- Sťažovateľom **p r i z n á v a** spoločne finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť trovy právneho zastúpenia **856,75 eur** a zaplatiť ich na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. apríla 2024 a doplnenou písomným podaním doručенým 30. apríla 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného

práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu a postupom krajského súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal im primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovatelia sa v napadnutom konaní žalobou doručenu okresnému súdu 30. augusta 2017 domáhali proti žalovanému (Slovenská republika – Štátny pedagogický ústav) zriadenia vecného bremena práva prístupovej cesty spočívajúceho v práve prechodu pešo a práve prejazdu k stavbe sťažovateľov a v práve vybudovania, napojenia a užívania inžinierskych sietí (vodovodnej, kanalizačnej a elektrickej prípojky) v prospech ich stavby. O podanej žalobe rozhodol Okresný súd Malacky vo veci samej rozsudkom č. k. 31C/138/2017-335 zo 7. apríla 2021, teda až po 3 rokoch a 7 mesiacoch. Účastníci konania podali odvolanie, na základe čoho bol 30. augusta 2021 spis z okresného súdu postúpený krajskému súdu. V čase podania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie pred odvolacím súdom trvalo 2 roky a 8 mesiacov. Sťažovatelia namietajú, že do tohto dňa nie je ich súdne konanie ani po viac ako 6 rokoch a 8 mesiacoch právoplatne skončené, a to ani čo sa týka merita veci, ani súvisiacich nárokov. Stav právnej neistoty oboch sťažovateľov voči obom porušovateľom *de iure* trvá. Ústavný súd overením aktuálneho stavu napadnutého odvolacieho konania prostredníctvom informačného centra krajského súdu zistil, že vo veci nebolo dosiaľ rozhodnuté (pojednávane určené na 16. apríl 2024 bolo odročené).

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 290/2024-21 z 28. mája 2024 sťažnosť prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia označených práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní, vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

II.

Vyjadrenie krajského súdu

4. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/262/2024 zo 6. augusta 2024 v podstatnom, citujúc stanovisko sudkyne spravodajkyne, k veci uviedol:

„Spor (zriadenie vecného bremena) napadol na odvolací súd dňa 2. 9. 2021; dňa 14. 2. 2024 bol spis predložený kancelárii na realizáciu TP dňa 16. 4. 2024; dňa 10. 4. 2024 sťažovateľ doručil súdu vyjadrenie, ktoré podľa pokynu sudcu zo dňa 11. 4. 2024 bolo doručované protistrane;

dňa 16. 4. 2024 prebehlo pojednávanie s jeho odročením na neurčito z dôvodu uplatnenia avizovanej námietky zaujatosti sťažovateľom.

Dňa 23. 4. 2024 bola vec predložená nadriadenému súdu, z ktorého bola vrátená dňa 3. 5. 2024. Dňa 7. 5. 2024 hol kancelárii daný pokyn na doručenie rozhodnutia o nevyhlúčení sudcov.

V najbližšom možnom termíne (31. 5. 2024) bola vec vybavená rekurzom. Lehota na vypracovanie rozhodnutia bola predĺžená do 30. 7. 2024. Dňa 1. 8. 2024 bolo rozhodnutie doručované stranám.

Ide o skutkovo i právne zložitú vec, keď v spore sú spojené dva spory :1/ spor podľa § 135c OZ, kde sa k podzemným stavbám, prípojkám, sťažovateľom ako vlastníkom týchto stavieb požaduje

zriadenie vecného bremena podľa ods. 3 na pozemku vo vlastníctve štátu a 2/ spor podľa § 151o ods. 3 OZ, kde sťažovatelia ako vlastníci nepovolenej ! stavby rodinného domu požadujú právo cesty cez príľahlé pozemky štátu. V rodinnom dome žijú i mal. deti. V oboch prípadoch ide o spory podľa § 216 ods. 2 CSP, vyžadujúce si iniciatívu súdu pri hľadaní optimálneho usporiadania konkurujúcich práv. “

5. S poukazom na toto vyjadrenie a tam uvádzané skutočnosti sa krajský súd s ním v celom rozsahu stotožnil. Spolu s týmto vyjadrením krajského súdu bol predložený aj dotknutý spis.

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom okresného súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

10. Predmetom konania o tejto sťažnosti je postup krajského súdu v napadnutom konaní.

11. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že ide o štandardnú vec (zložená z dvoch návrhov), ktorá nevykazuje prvky právnej zložitosti, ale vykazuje istú mieru skutkovej zložitosti, ktorá je daná potrebou vyvažovania dvoch kolidujúcich záujmov v nadväznosti na relevantné skutkové okolnosti veci.

12. Pri skúmaní kritéria správanie sťažovateľov (žalobcov) v napadnutom konaní ústavný súd, vychádzajúc z obsahu spisu, ako aj vyjadrenia krajského súdu konštatuje, že sťažovatelia v istej miere prispeli k predĺženiu napadnutého konania na krajskom súde, a to vznesením nedôvodnej námietky zaujatosti sudcov, o ktorej bolo potrebné rozhodnúť.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní.

14. Napadnuté konanie na krajskom súde začalo 2. septembra 2021. Krajský súd pre účely rozhodnutia o odvolaní nariadil pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 16. apríla 2024. Na predmetnom pojednávaní právny zástupca sťažovateľov vznesol námietku zaujatosti celého senátu z dôvodu vyjadrenia predsedníčky senátu týkajúceho sa pomeru kúpnej ceny pozemku (zohľadňovala skutočnosť, že nešlo o stavebný pozemok a bol bez prístupovej cesty) a náhrady za zriadenie vecného bremena. Právny zástupca sťažovateľov vyjadril názor, že okolnosti, za akú náhradu požadujú zriadenie vecných bremien vo vzťahu kúpnej ceny za stavebný pozemok a za záhradu, nie sú relevantné a súd svoj prípadný názor nemal prezentovať. V dôsledku podanej námietky zaujatosti súd musel odročiť pojednávanie, aby sa o nej mohlo rozhodnúť. Následne podaním doručeným 17. apríla 2024 sťažovatelia na 24 stranách precizovali dôvody vznesenej námietky zaujatosti, jednak vo vzťahu k celému senátu a jednak vo vzťahu k predsedníčke senátu. Spis bol predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 24. apríla 2024, ktorý rozhodol uznesením sp. zn. 4Nc/3/2024 z 25. apríla 2024 tak, že nevytlúčil členov senátu krajského súdu z dôvodu, že neexistujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o ich neustrannosti súdneho rozhodovania. Po vrátení spisu krajskému súdu tento rozhodol o odvolaní uznesením č. k. 5Co/105/2021-553 z 31. mája 2024 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

15. Vychádzajúc z uvedeného, prihliadajúc na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že konanie o odvolaní trvalo neprimerane dlho, preto dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní boli porušené označené práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

16. Na základe zistenia, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov a označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ich ústavnej sťažnosti právoplatne skončená, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal krajskému súdu, aby v odvolacom konaní proti rozsudku Okresného súdu Malacky vedeného pod sp. zn. 31C/138/2017 konal bez zbytočných prietahov, pretože nie je možné vylúčiť, že proti rozsudku súdu prvej inštancie bude opätovne podané odvolanie (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

18. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia po 1 000 eur pre každého, čo odôvodnili pretrvávajúcim stavom právnej neistoty, pocitom sklamaní a znížením dôvery v justíciu.

19. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

20. Vzhľadom na dĺžku napadnutého konania pred krajským súdom, všetky okolnosti daného prípadu, berúc do úvahy predmet napadnutého konania, správanie sťažovateľov, ako aj skutočnosť, že krajský súd už v napadnutom konaní rozhodol, ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur pre oboch sťažovateľov spolu za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

21. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľom náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti, podanie vo veci samej) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur.

22. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania v sume 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

23. Podanie ústavnej sťažnosti zo strany sťažovateľov, ktorí sú v príbuzenskom vzťahu (manželia), bolo spojené so zhodnou argumentáciou. Sťažovateľom poskytnuté právne služby nevyžadovali osobitný prístup. Preto nebol dôvod zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, keďže niet rozdielu v tom, či bola právna služba poskytnutá jednému alebo dvom sťažovateľom. To platí osobitne v konaní o ústavnej sťažnosti, v ktorom možno náhradu trov konania priznať len v odôvodnených prípadoch.

24. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu